

Františkovo slovo

č.142

Radost ze spásy se rodí v každodenním životě

Prozřít a otevřít se Kristovu tajemství

Náboženství a mafie

O hříchu omrzlosti

Doufat, ačkoli už není naděje

Římský biskup k historické konferenci o Lutherovi: Očista paměti bez zášti

Bratr Alois: Papežova služba jednotě je nutná

Luteráni věří, že dohoda o interkomuniu se blíží

Papež varoval bohoslovce před klerikálním akademismem a kariérismem

O zkaženosti a milosrdenství

O dialogu s mystériem Kristova kříže

Objevit, že jsme součástí dějin spásy

Arcibiskup Hoser: Největším zázrakem Medjugorje je individuální zpověď

Papežský kazatel: Protestanté a katolíci nemají setrvat ve vězení minulosti

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Radost ze spásy se rodí v každodenním životě

Právě jsme vyslechli nejdůležitější zprávu našich dějin: zvěstování Panně Marii (srov. Lk 1,26-38). Hutná pasáž, plná života, kterou rád vykládám v kontextu jiné zvěsti, té o narození Jana Křtitele (srov. Lk 1,5-20). Ty dvě po sobě následující zprávy ukazují, co nám Bůh dává ve svém Synu.

Zpráva o narození Jana Křtitele přichází ve chvíli, kdy se Zachariáš chystá k bohoslužbě v chrámové svatyni, zatímco shromážděný lid čeká venku. Zvěstování Ježíše se však odehrává na odlehlém místě v Galileji, v marginálním městě s nevalnou pověstí (srov. Jan 1,46), v anonymitě domu jedné dívky jménem Maria.

Tento nikoli bezvýznamný kontrast signalizuje, že nový chrám Boží, nová setkání Boha s Jeho lidem se budou konat na místech, kde bychom to normálně nečekali, na okraji, na periférii. Tam se budou scházet a setkávat; tam se Bůh stane tělem, aby již od lůna svojí Matky putoval spolu s námi. Od nynějška už nebude přítomen na místech vyhrazených pro některé lidi, zatímco většina jich čeká venku. Nic a nikdo mu nebude lhostejný, žádná situace nebude zbavena Jeho přítomnosti: **radost ze spásy začíná v každodenním životě** domu nazaretské dívky.

Bůh sám je Tím, kdo má iniciativu a – stejně jako to učinil s Marií - vstupuje do našich domů, našich každodenních zápasů, plných úzkostí i tužeb. A právě v našich městech, školách, univerzitách, náměstích a nemocnicích **zní ta nekrásnější zvěst, kterou můžeme slyšet: „Raduj se, Pán s tebou!“**. Tato radost rodí život, rodí naději a stává se tělem tak, že hledíme k zítřku a hledíme si druhých. Tato radost se stává solidaritou, pohostinností a milosrdenstvím vůči všem.

Stejně jako Maria můžeme pocítit úlek. „Jak se to stane“ v této době, která je plná *spekulací*? Dnes se spekuluje s životem, s prací a s rodinou. Spekuluje se s chudými a s migranty; spekuluje se s mladými a s jejich budoucností. Zdá se, že všechno se redukuje na čísla, a na druhé straně je každodenní život mnoha rodin vystavován vratkosti a nejistotě. Na mnohé dveře klepe bolest, mezi mladými lidmi roste nespokojenost z nedostatku reálných příležitostí a všude kypí spekulace.

Jistě, **krkolomný rytmus, kterému jsme podrobeni, se nás snaží připravit o naději a radost**. Tíseň a nemohoucnost četných situací působí v duši vyprahlost a necitlivost k nespočetným výzvám. **Je paradoxní, že čím více se všechno urychluje, aby se – teoreticky – budovala lepší společnost, nakonec nezbyvá čas na nic a na nikoho. Nemáme čas na rodinu, na společenství, nemáme čas na přátelství a solidaritu, nemáme čas na paměť.**

Prospěje nám, položíme-li si otázku: *jak lze dnes prožívat radost z evangelia v našich městech? Je křesťanská naděje možná v této situaci, tady a nyní?*

Tyto dvě otázky se dotýkají naší identity, života našich rodin, našich zemí a našich měst. Dotýkají se života našich dětí, naší mládeže a vyžadují od nás, abychom se nově zařadili do dějin. Jsou-li radost a křesťanská naděje nadále možné, nemůžeme a nechceme zůstat tváří v tvář tolika bolestným situacím jako pouzí diváci, kteří pozorují nebe a čekají, „až přestane pršet“. Všechno, k čemu dochází, od nás žádá, abychom na přítomnost hleděli odvážně, s odvahou toho, kdo ví, že radost ze spásy nabývá svoji podobu v každodenním životě domu nazaretské dívky.

Na Mariin úlek a náš úlek existuje trojí recept, kterým anděl pomáhá přijmout poslání, jež je nám svěřeno.

První výzva: Evokace paměti.

Nejprve anděl evokuje paměť a otevírá tak před Marií celé dějiny spásy. Připomíná příslib daný Davidovi jakožto plod smlouvy s Jakubem. Maria je dcerou Smlouvy. Také my jsme dnes vybízení se upamatovat a pohlédnout na svoji minulost, abychom nezapomněli, odkud přicházíme. Abychom nezapomněli na svoje předky, prarodiče a na všechno, čím prošli, než došli tam, kde jsme dnes. Tato země a její lid zakusil bolest dvou světových válek a viděl také, jak byla jeho zasloužená pověst pracovitosti a laskavosti občas kontaminována nezřízenými ambicemi. Paměť nám pomáhá, abychom nezůstali uvězněni v řečech, které rozsévají rozkol a rozdělení jako jediný způsob řešení konfliktů. **Evokace paměti je nejlepší protilek na naši náklonnost pro zázračná řešení, která však rozdělují a odcizují.**

Druhá výzva: Příslušnost k Božímu lidu

Paměť umožňuje Marii **osvojit si svoji příslušnost k Božímu lidu**. Prospívá nám připomínat si, že jsme členy Božího lidu! Miláňané, ano, Ambrosiáni, jistě, avšak součást velkého Božího lidu. Lidu formovaného tisícerými tvářemi, příběhy a původy, multikulturního a multietnického lidu. Je to jedno z našich bohatství. Je to lid povoláný uhostit odlišnosti, uctivě a kreativně je integrovat a slavit novost, která pochází od druhých; je to lid, který nemá strach obejmout meze a hranice; je to lid, který nemá strach pohostit toho, kdo je v nouzi, neboť ví, že v něm je přítomen jeho Pán.

Třetí klíčová výzva: Možnost nemožného

„U Boha není nic nemožného“ (Lk 1,37) – končí andělova odpověď Marii. **Když věříme, že všechno závisí výlučně na nás, stáváme se vězni svých schopností, svých sil a svých krátkozrakých horizontů.** Jsme-li však ochotni nechat si pomoci, nechat si poradit, když se otevřeme milosti, pak se nemožné začíná stávat skutečností. Dobře to znají tyto kraje, které během svých dějin vydaly mnoho charismat, početné misionáře a značné bohatství církevního života! Spousta tváří, překonávajících neplodný a rozdělující pesimismus, je otevřeno Boží iniciativě a stalo se znamením plodnosti země, která se nedá uzavřít do vlastních idejí, omezení a schopností, ale je přístupná ostatním.

Bůh stejně jako včera hledá spojence, nadále hledá muže a ženy schopné věřit, pamatovat a cítit se součástí svého lidu, aby spolupracovali s kreativou Ducha svatého. **Bůh nadále prochází našimi čtvrtěmi, našimi ulicemi a kamkoli se vydává hledat srdce, která jsou s to slyšet Jeho pozvání a ztělesnit je tady a teď.** Parafrází svatého Ambrože z jeho komentáře k této pasáži můžeme říci: Bůh nadále hledá taková srdce, jakým je to Mariino, tedy schopná věřit i za zcela mimořádných okolností (srov. *Esposizione del Vangelo sec. Luca II, 17*). Pán ať v nás rozhojní tuto víru a tuto naději.

Angelus

26.3.2017

Prozřít a otevřít se Kristovu tajemství

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Středem evangelia této čtvrté neděle postní je Ježíš a slepec od narození (srov. *Jan 9,1-41*). Kristus mu vrací zrak a tento zázrak uskutečňuje v jakémsi symbolickém rituálu: nejprve smísí slinu se zemí, potře mu tím blátem oči a přikáže mu, aby se šel umýt do rybníku Siloe. Onen člověk jde, umyje se a prozře. Byl od narození slepý. Tímto zázrakem se **Ježíš zjevuje a zjevuje se nám jako světlo světa**. Slepec od narození představuje každého z nás, kteří jsme stvořeni proto, abychom poznali Boha, ale v důsledku hříchu jsme slepí a potřebujeme nové světlo. Všichni potřebujeme nové světlo, totiž světlo víry, kterou nám dává Ježíš. Když totiž slepec z evangelia prozřel, otevřel se Kristovu tajemství. Ježíš se jej ptá: „Věříš v Syna člověka?“ (v.35). „A kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?“ – odpověděl uzdravený slepec (v.36). „Viděls ho, je to ten, kdo s tebou mluví“ (v.37). „Věřím, Pane!“ a padl před Ježíšem na kolena.

Tato epizoda nás přivádí k zamyšlení nad naší vírou, naší vírou v Krista, Božího Syna, a současně nás odkazuje ke *křtu*, který je první svátostí víry. Je to svátost, která nám umožňuje „spatřit světlo světa“ znovuzrozením z vody a z Ducha svatého, tak jako slepému od narození, jemuž se otevřely oči, když se omyl vodou z rybníka Siloe. Od narození slepý a uzdravený člověk představuje nás, když nevidíme, že Ježíš je „světlem světa“, díváme se jinam a raději důvěřujeme světelkům, když tápeme ve tmě. Skutečnost, že onen slepec nemá jméno, nám pomáhá postřehnout v jeho příběhu svoji tvář a svoje jméno. Také my jsme byli „osvíceni“ Kristem ve křtu a jsme tudíž povoláni jednat jako děti světla. A jednat jako děti světla si žádá radikální změnu mentality a schopnost posuzovat lidi a věci podle jiného hodnotového žebříčku, který pochází od Boha. Svátost křtu totiž vyžaduje rozhodnutí žít jako děti světla a kráčet ve světle. **Kdybych se vás nyní zeptal: „Věříte, že Ježíš je Syn Boží? Věříte, že může změnit vaše srdce? Věříte, že vám může dát spatřit realitu, jak ji vidí On, ne jak ji vidíme my? Věříte, že On je světlem a dává nám pravé světlo?“ - Co byste odpověděli? Každý ať si odpoví ve svém srdci.**

Co znamená mít pravé světlo, kráčet ve světle? Znamená to především opustit falešná světla, chladné a pošetilé světlo zaujatosti vůči druhým, protože předsudek překrucuje realitu a naplňuje odporem vůči tomu, kterého nemilosrdně posuzujeme a bez odvolání odsuzujeme. To je každodenní chléb! Při očerňování druhých se nekráčí ve světle, nýbrž ve stínu. Dalším falešným, protože svůdným a nekalým světlem, je osobní zájem. Pokud hodnotíme druhé i věci podle kritéria svého vlastního užitku, svého zalíbení a svojí prestiže, nejsme v těchto vztazích a situacích pravdiví. **Jdeme-li cestou pouhého hledání svého osobního zájmu, kráčíme ve stínu.**

Nejsvětější Panna, která jako první přijala Ježíše, světlo světa, ať nám v této postní době vymůže milost přijmout nově světlo víry a objevit nedocenitelný dar křtu, kterého se nám všem dostalo. Kéž toto osvícení promění naše postoje a činy, abychom se také my ve svojí ubohosti a malosti stali nositeli paprsku Kristova světla.

28.3.2017

Náboženství a mafie

Itálie. V rámci připomínky obětí organizovaného zločinu, proběhlo v sicilském Corleone sympóziu o vztahu mafie a náboženství. Při té příležitosti se vzpomínalo také na bl. o. Pina Puglisiho, kterého v roce 1993 zavraždila Cosa Nostra. Hovoří arcibiskup **Michele Pennisi** z Monreale:

„Giovanni Falcone označil mafii za náboženství, za převrácené náboženství, s představou posvátnosti, která zotročuje a uvrhuje člověka do ďábelského kruhu, z něhož je obtížné vyjít. Mafie skutečně věnovaly zvláštní pozornost symbolům a praktikám převzatým z katolického náboženství, a vůbec nebraly v potaz zřejmou protichůdnost těchto symbolů a každodenního života mafiánů. Tímto způsobem byly nejposvátnější symboly, jako je účast na procesí nebo kmotrovství, překrouceny a staly se nástrojem získávání sociálního konsensu. Ve skutečnosti tyto pseudo-náboženské projevy nemohou být interpretovány pouze jako výraz zvrácené religiozity, nýbrž jako brutální a ničivá forma odmítnutí Boha a mylný výklad pravého náboženství.“

Vy jste vydal zvláštní dekret, abyste zabránil dalšímu šíření těchto jevů, ve kterém se stanovuje, že křesťanými ani biřmovacími kmotry se nesmějí stávat ti, kdo jsou spojeni s mafií.

„Dospěl jsem k tomuto rozhodnutí v důsledku několika epizod. Naposled se totiž stalo, že jako křesťaní kmotr přišel syn Toty Riiny (Salvatore Riina je jeden z nejznámějších sicilských mafiánů, který si odpykává doživotní trest mimo jiné za vraždu soudců Falconeho a Borsellina), aniž by projevila jakoukoliv lítost a distancoval se od mafie nebo zločinů spáchaných jeho otcem. Kromě toho on sám už byl také odsouzen pravomocným rozsudkem.

Přijal biřmování v Padově před několika týdny a pak se tady objevil jako kmotr. Často se také stává, že za faráři přicházejí příbuzní uvězněných mafiánů a prosí je o list, na jehož základě by mohli být tito lidé propuštěni z vězení, aby se jako kmotři účastnili křtu. Církev toto skutečně nemůže tolerovat. Nemůže schvalovat takovéto zviditelňování mafiánů. Jde o zneužívání institutu kmotra, který je přece tím, kdo má vychovávat k víře, a tedy být příkladem křesťanského života. Vydal jsem proto tento dekret také jako ochranu pro faráře, za podpory Kněžské rady.

Už v roce 2014 jsem vydal podobný dekret, který se týkal členů konfraternit. Na jeho základě se nesmějí stávat členy těchto bratrstev lidé, o kterých se ví, že mají mafiánské kontakty, a byli pravomocně odsouzeni. Pravé obrácení nemůže být redukováno na čistě soukromou záležitost. Tak jako delikty vstupují ve známost veřejně, tak také obrácení vyžaduje veřejné vyslovení distance a nápravu. V případě člověka zapojeného do mafiózní činnosti musí zahrnovat aktivní nasazení v boji proti strukturám mafie, která je trvalým zdrojem nespravedlnosti a násilí – a jak řekl nedávno prezident Mattarella »ničím nadějí a krade budoucnost«. Nezbytné je tedy jak skutečné obrácení srdce, tak také skutečné veřejné doznání.“

Kázání z Domu sv. Marty

28.3.2017

O hříchu omrzelosti

Vatikán. Uvěřit Ježíši a brát život takový, jaký je, **s radostí a bez hořekování kráčet vpřed a nenechat se ochromit omrzelostí** – kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Svatý otec komentoval dnešní evangelium (Jan 5.1-3a.5-16) o uzdravení ochrnutého. U rybníku hebrejsky zvaného Bethzatha s pěti podloubími lehávalo množství nemocných, slepých a chromých. Ježíš zde oslovil jednoho člověka upoutaného osmatřicet let na lůžko a zeptal se jej, zda chce být uzdraven.

„To je krásné. **Ježíš nám stále říká: »Chceš být zdrav? Chceš být šťasten? Chceš svůj život zlepšit? Chceš být naplněn Duchem svatým?«** - Všichni ostatní nemocní, slepí a chromí by řekli: »Ano, Pane, ano!«. Tento člověk je však podivný. Odpovídá Ježíšovi: »Pane, nemám nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se voda rozvíří. Než tam dojdu já, jiný už tam sestoupí přede mnou.« Odpovídá hořekováním: »Podívej se, Pane, jak nepěkný a nespravedlivý je život vůči mně. Všichni ostatní se mohou uzdravit, a já se o to snažím osmatřicet let, ale...«“

„Tento člověk – pokračoval papež – byl jako strom zasazený u vodních proudů, jak říká první Žalm, ale jeho kořeny nesahaly k vodě a nemohly tak načerpat uzdravující vodu.

„Vyplývá to z postoje hořekování a také ze snahy hledat vždycky vinu u někoho jiného: »Jiní mne předběhnou, zatímco já chudák jsem tady již osmatřicet let«... Toto je nepěkný hřích, totiž omrzelost. **Tento člověk nebyl postižen ani tak ochrnutím, ale omrzelostí, která je ještě horší než vlašnost srdce. Žije se, ale chybí chuť pokračovat, není chuť něco v životě udělat, je to zapomnění na radost.** Tento člověk neznal radost ani po jménu, ztratil ji. To je hřích, nepěkná nemoc, říkat si »Mně to tak stačí, zvykl jsem si... život ke mně není spravedlivý...«. Objevuje se zášť, zahořklost srdce.“

Ježíš mu nic nevytýká, ale říká mu: »Vstaň, vezmi své lehátko a chod'.« Ochrnutý je uzdraven, ale protože je sobota, učitelé Zákona mu řeknou, že nesmí nosit lehátko a ptají se, kdo jej uzdravil, ale on neví. „Říkají si: »To je proti kodexu, takový člověk není od Boha«. Onen ochrnutý – poznamenal papež – ani Ježíši nepoděkoval, ani se nezeptal na Jeho jméno. Vstal s omrzelostí toho, který žije, protože kyslík je gratis, ale stále se dívá po ostatních, kteří jsou šťastnější než on. Upadl do smutku a zapomněl na radost. Tato omrzelost – vysvětloval dále – je hřích, který paralyzuje, ochromuje nás a nedovoluje nám jít. I dnes se Pán dívá na

každého z nás. Všichni máme hříchy, všichni jsme hříšníci, ale při pohledu na tento hřích nám říká: Vstaň.“

„Dnes Pán každému z nás praví: »Vstaň, vezmi svůj život, jaký je, krásný či nepěkný, vezmi jej a jdi dál. Neměj strach, jdi se svým lehátkem dál«. Někdo namítne: »Ale, Pane, to není poslední model«... Jdi dál! Jdi dál i s tímto - možná špatným - lehátkem. Je to tvůj život, tvá radost. **První otázka, kterou nám dnes klade Ježíš zní: »Chceš být zdrav?«.** – **Ano, Pane.** – **Vstaň.** - **Vstupní antifona dnešní mše říká: »Vy, kteří žízníte po vodě« - za kterou se neplatí, je gratis – »budete s radostí vážit vodu z pramenů spásy«.** **A pokud Pánovi odpovíme: »Ano, chci být uzdraven. Ano, Pane, pomoz mi, chci vstát«, pak poznáme radost ze spásy.**“

Generální audience

29.3.2017

Doufat, ačkoli už není naděje

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Úryvek z listu svatého Pavla Římanům, který jsme právě vyslechli, nás mocně obdarovává. V Abrahamovi jsme zvyklí uznávat svého otce ve víře. Apoštol nám dnes dává pochopit, že **Abraham je nám otcem v naději, nikoli jen otcem ve víře**, nýbrž *otcem v naději*. A to proto, že v jeho životním příběhu můžeme již zahlédnout zvěst Vzkříšení, nového života, který přemáhá zlo i samu smrt.

Text říká, že Abraham uvěřil v Boha, „který oživuje mrtvé a volá k bytí to, co není“ (Řím 4,17), a upřesňuje: „A třeba pozoroval, že jeho tělo je už neplodné a že je neplodné i Sářino lůno, přece jeho víra nezeslábla“ (Řím 4,19). Toto je zkušenost, kterou jsme povoláni prožít také my. Bůh, který se zjevuje Abrahamovi, je Bohem, který zachraňuje, Bohem, který dává vyjít ze zoufalství a smrti, Bohem, který volá k životu. **V Abrahamově životě se všechno stává chválou Boha, který osvobozuje a oživuje, všechno se stává proroctvím, a to pro nás, kteří nyní známe a slavíme naplnění toho všeho ve Velikonočním tajemství.** Bůh totiž „vzkřísil z mrtvých Ježíše“ (Řím 4,24), abychom v Něm také my mohli přejít ze smrti do života. Abraham tedy opravdu může být nazýván „otcem mnoha národů“, neboť září jako zvěst nového lidstva – nás, kteří jsme byli zachráněni Kristem z hříchu a smrti a uvedeni jednou pro vždy do náruče Boží lásky.

Pavel nám v tomto bodě pomáhá zaměřit se na těsné spojení *mezi vírou a nadějí*. Říká totiž o Abrahamovi, že „ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal a uvěřil“ (Řím 4,18). Naše naděje nestojí na lidských úsudcích, prognózách a ubezpečení; ukazuje se tam, kde už není naděje, kde už není v co doufat, právě jako tomu bylo u Abrahama tváří v tvář svojí blížíci se smrti a neplodnosti svojí manželky Sáry. Blížili se ke svému konci, nemohli již mít děti, a v této situaci Abraham uvěřil a doufal proti vší naději. A to je velké! **Velká naděje má kořeny ve víře a právě proto je schopna překročit každou naději. Ano, nezakládá se totiž na našem slovu, nýbrž na Božím Slovu.** Také v tomto smyslu jsme tedy povoláni k následování příkladu Abrahama, který, třebaže stál před zřejmou realitou blížíci se smrti, důvěřuje Bohu, neboť „byl pevně přesvědčen, že Bůh má dost moci, aby splnil, když něco slíbí“ (Řím 4,21). Rád bych se vás zeptal: jsme o tom my všichni přesvědčeni? Jsme přesvědčeni, že Bůh nás má rád a že vše, co nám slíbil, je ochoten splnit? Někdo možná řekne: »Ale otče, kolik nás to bude stát?«. Je pouze jediná cena: otevřít srdce. Otevřete svá srdce a Boží síla vás povede vpřed, učiní divy a naučí vás, co je naděje. Toto je jediná cena: otevřít srdce víře a On učiní to zbývajících.

Toto je paradox a současně nejsilnější a nejvznešenější prvek naší naděje! **Naděje, založené na příslibu, který se z lidského hlediska jeví nejistým a nepředvídatelným, ale nepomine ani tváří v tvář smrti, neboť jej dává Bůh, který křísí z mrtvých a oživuje.**

Drazí bratři a sestry, prosme dnes Pána o milost, abychom si jakožto praví Abrahamovi synové nadále zakládali netoliko na svých jistotách a svých schopnostech, nýbrž na naději, která pramení z Božího příslibu. **Když Bůh dává slib, splní, co slíbil. Nikdy svoje slovo neporuší.** Potom se našemu životu dostane nového světla, vědomí, že Ten, který vzkřísil svého Syna, vzkřísí také nás a sjednotí nás se Sebou a se všemi našimi bratry ve víře. My všichni věříme. Všichni, kteří jsme dnes na tomto náměstí, chválíme Pána, zpíváme Otče náš a přijmeme požehnání... Ale to vše pomine. Je to však také příslib naděje. Máme-li dnes otevřené srdce, ujišťuji vás, že se všichni setkáme na nebeském náměstí, které navěky a nikdy nepomine. Toto je Boží příslib a toto je naše naděje, pokud otevřeme svoje srdce.

31.3.2017

Římský biskup k historické konferenci o Lutherovi: Očista paměti bez zášti

Vatikán. Papež František dnes vyzval katolíky a luterány, aby se seriózně a do hloubky zaobírali figurou Martina Luthera a jeho kritikou církve a papežství. Pouze tak je možné překonat atmosféru vzájemné nedůvěry a rivality, kterou se v minulosti po příliš dlouhý čas vyznačovaly vztahy mezi oběma stranami.

Římský biskup přijal účastníky kongresu organizovaného Papežským výborem pro historické vědy a nazvaného „Luther pět set let poté – nový výklad luteránské reformace v jejím církevně dějinném kontextu“ (na fotografii s biskupem Bedfordem-Strohmem, předsedou Rady evangelických církví v Německu).

Jak pro deník Svatého stolce (*L'Osservatore Romano*, 30.3.2017) vysvětlil předseda zmíněné instituce, o. Bernard Ardura, O.Praem., cílem konference bylo otevřít nové perspektivy o dosud neprobádaných aspektech – jako například skutečnosti, že Luther žil v církvi, která již na konci 15. století vykazovala známky reformy, zejména v řeholních společenstvích na území Anglie, Čech, Itálie a Španělska. „Luther nechtěl dojít ke schizmatu“, poznamenává o. Ardura, „avšak nakonec podlehl vnějším tlakům ze všech stran – historickým, politickým i hospodářským, které vyústily v roztržku.“

Právě z toho důvodu je nutný celistvý pohled badatelů různých vědeckých institucí, zdůraznil ve své promluvě papež František:

"Pozorné a důkladné studium, nezatížené předsudky a ideologickými polemikami, umožní církvím, které dnes mezi sebou vedou dialog, rozlišit a přijmout to, co bylo na reformaci kladné a oprávněné, a distancovat se od chyb, zveličování a selhání uznáním hříchů, které vedly k rozdělení."

Papež poznamenal, že ještě v nedávné době by obdobná konference na vatikánské půdě byla nemyslitelná. Jak dodal, **setkání katolických a luteránských historiků je plodem působení Ducha svatého, který překonává veškeré bariéry a proměňuje konflikty v příležitosti k růstu ve společenství.**

"Jsme si dobře vědomi, že minulost nelze změnit. Po padesáti letech ekumenického dialogu mezi katolíky a protestanty je však dnes možné vykonat očistu paměti, která nespočívá v provedení neuskutečnitelné korekce toho, co se přihodilo před pěti sty lety, nýbrž v „převyprávění těchto dějin jiným způsobem“ (Od konfliktu ke společenství, 17.6.2013,16) beze stop oné zášti za utrpěné rány, která deformuje pohled jedněch na druhé."

Citoval papež z dokumentu Lutersko-katolické komise pro podporu jednoty, nazvaného „Od konfliktu ke společenství. V závěru své promluvy Svatý otec vyzval k překonání předsudků vůči těm, kteří svou víru vyznávají jiným jazykem a s jinými akcenty, ke vzájemnému odpuštění vin, spáchaných našimi otci, a ke společné prosbě k Bohu o dar smíření a jednoty.

31.3.2017

Bratr Alois: Papežova služba jednotě je nutná

Řím. Papež František uvádí do života sdílení evangelních pokladů, které existují v různých křesťanských vyznáních, domnívá se převor ekumenické komunity v Taizé, který se včera setkal se Svatým otcem a podělil se s papežem o reflexi nad připomínkou reformace ve Švédském Lundu, kde byl bratr Alois rovněž přítomen. Podle mínění převora komunity v Taizé toto setkání připomnělo potřebu primátu v celém křesťanství a nejen v katolické církvi.

„Řekl jsem papežovi, že pro nás v Taizé je Petrova služba podstatná. Služba jednotě je nutná. Copak by nebylo možné si představit různé stupně vztahování se k této autoritě? Existují katolíci, kteří jsou s papežem spojeni těsně. Ale mnozí jiní křesťané nacházejí v papeži také opěrný bod. A není to spojeno výlučně s jeho osobou. Vyplývá to ze služby všech pokoncilních papežů, kterým se podařilo získat si důvěru. Pro mnohé křesťany, kteří nepatří do katolické církve, není služba jednotě něčím nepředstavitelným“ – řekl Vatikánskému rozhlasu bratr Alois.

31.3.2017

Luteráni věří, že dohoda o interkomuniu se blíží

Vatikán. Papežova účast na protestantských oslavách 500. výročí reformace v Lundu otevřela nové cesty na poli vzájemných vztahů – konstatuje předseda Světové luteránské federace biskup Munib Younan. Zdůrazňuje, že katolíci na celém světě po vzoru papeže Františka stále více spolupracují s protestanty.

Největším přelomem ve vzájemných vztazích je však, jak se domnívá, zahájení diskuse nad interkomuniem, tedy vzájemném sdílení stolu Páně. Církev vždy učila, že to není možné, protože luteráni nesdílejí katolickou víru v eucharistii a jejich pastoři nejsou kněžími ve svátostném smyslu, a tedy ani jejich liturgie není svátostná. Luteránský biskup Younan je nicméně přesvědčen, že za deset či nejdéle patnáct let se podaří dojít v této věci k dohodě:

*„Před setkáním v Lundu nebylo možné o interkomuniu vůbec mluvit. Nyní je tomu jinak. Na tiskové konferenci v Malmö kardinál Kurt Koch řekl, že je musíme považovat za otázku, o níž se dá diskutovat. A to je velmi důležité. Na příštím setkání Světové luteránské federace a Papežské rady pro jednotu křesťanů budeme hovořit o eklesiologii, duchovní službě a eucharistii. Jsou to tři otázky, v nichž se neshodujeme. **Dnes ovšem ekumenismus už nespočívá výlučně na teologickém dialogu, ale také na vzájemné důvěře a přátelství.** A právě díky této důvěře a přátelství, díky otevřenosti a síle, která vyplývá ze setkání v Lundu, věřím, že za deset, maximálně patnáct let, dojdeme v této věci k dohodě. Během deseti let naše společná smíšená komise vypracuje dohodu stvrzující, že se naše dvě církve navzájem uznávají. Věřím, že to bude požehnáním“ – řekl Vatikánskému rozhlasu předseda Světové luteránské federace.*

1.4.2017

Papež varoval bohoslovce před klerikálním akademismem a kariérismem

Vatikán. Petrův nástupce dnes přijal studenty a vedení Papežské španělské koleje sv. Josefa v Římě. Tato kolej byla založena v roce 1892 a je určena studentům a kandidátům kněžství především ze Španělska, ale i dalších zemí světa. Ve svojí promluvě ke 160 členům této instituce papež vyšel z odpovědi na otázku, které příkázání je první ze všech (srov. Mk 12,30). Poukázal přitom na tři slova z onoho Šemá, kterým Ježíš odpověděl učiteli Zákona. „Miluj Pána, svého Boha, celým srdcem, celou svou duší a celou silou“.

„Milovat z celého srdce znamená bez výhrad a vytáček, bez pokoutních úmyslů a bez hledání svého úspěchu či kariéry. Pastorační láska předpokládá setkání s druhým, kterého

chápe, přijímá a z celého srdce odpouští. Sami však nemůžeme k této lásce dorůst. Proto nás Pán volá do společenství, které všechny kněze pojí svazkem služby a bratrství.“

Za druhé milovat z celé duše. Kněžská formace nemůže být jenom akademická, jakkoli je nezbytná a důležitá, ale musí být integrální. „Prosím vás, dodal papež spatra, **nestudujte kvůli dosažení titulu.**“

„Tak se rodí všechny ideologie, které tím či oním způsobem zamořují církev, z klerikálního akademismu. Formace musí být akademická, ale i duchovní, komunitní a apoštolská. A všechny musí být propojené. Chybí-li jedna, začíná formace pokulhávat, až nakonec kněze paralyzuje. Proto prosím dbejte na tyto čtyři spojené sloupy.“

Za třetí milovat z celé síly, pokračoval papež.

„Nemůžeme se spokojit s tím, že povedeme poklidný a pohodlný život, který nám umožní nemít starosti, necítit potřebu pěstovat chudobu, jež má kořeny v Srdci Krista, který ač bohatý, stal se z lásky k nám chudý (srov. 2 Kor 8,9). Chce se od nás, abychom si osvojili autentickou svobodu synů Božích v korektním vztahu k pozemským a světským statkům podle příkladu apoštolů, které Ježíš vybízí, aby jej následovali s důvěrou v prozřetelnost, bez ohlížení a připoutání.“

Potom papež František opět spatra dodal: „**Nezapomínejte, že ďábel vchází vždycky skrze peněženku... Je dobré naučit se děkovat za to, co máme, a zříkat se velkodušně a dobrovolně nadbytku.**“

„A jako bratr, jako otec a přítel vás prosím: unikejte církevnímu kariérismu, to je mor!“

Kázání z Domu sv. Marty

3.4.2017

O zkaženosti a milosrdenství

Vatikán. Milosrdný soudce Ježíš je naplněním Zákona – tak by se dalo shrnout kázání papeže Františka při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Vybídnul dále k tomu, abychom ve svém srdci nesoudili druhé, nýbrž odpouštěli jim.

Papež v homilii komentoval dnešní evangelium (Jan 8,1-11), ve kterém se Ježíš obrací k žalobcům, kteří žádají smrt pro ženu přistiženou při cizoložství, a říká: »Kdo z vás je bez hříchu, ať po ní hodí kamenem první«. Zastavil se také u prvního čtení z knihy proroka Daniela (13,1-9.15-17.19-30.33-62) o velmi krásné, vdané ženě jménem Zuzana, která je z cizoložství obviněna neprávem dvěma vilnými soudci. „Tato žena – poznamenal papež – byla nucena volit mezi věrností Božímu Zákonu a záchranou vlastního života. Zůstala svému manželovi věrná, třebaže možná měla jiné hříchy, protože hříšníkem je každý, a jedinou ženou, která je bez hříchu, je Matka Boží. V obou těchto epizodách – dodal Svatý otec – se tedy střetávají nevinost s hříchem a zkaženost se zákonem, neboť soudci byli v obou případech zkažení.“

„Vždycky byli na světě zkorumpovaní soudci... také dnes existují v každé části světa. Proč se člověk zkaží? Jednou věcí je hřích. Když zhřeším, sklouznu a jsem nevěrný Bohu, usiluji potom o nápravu nebo se snažím postavit před Pána anebo alespoň vím, že jsem nejednal dobře. Avšak zkaženost nastává, když hřích postupně vstoupí do tvého svědomí, že tě nakonec připraví i o vzduch.“

Všechno se pak stává hříchem – to je zkaženost. Zkažený – pokračoval papež – si beztrestně myslí, že koná dobro. V Zuzanině příběhu se dva soudci, zkorumpovaní chlípností, rozhodli vyhrožovat Zuzaně falešným svědectvím, aby se jim podvolila. Není to jediný případ, kdy se v Písmu, objevuje falešné svědectví,“ dodal papež a zmínil falešné obvinění Nábota královnou

Jezebel. „I sám Ježíš byl odsouzen na základě falešného svědectví. V případě ženy, která se skutečně provinila cizoložstvím - pokračoval papež - se objevují jiní soudci. Ti ztrácejí hlavu, poněvadž podléhají natolik rigidní interpretaci Zákona, že nenechávají prostor Duchu svatému. To je zkorumpovaná zákonnost, legalismus odporující milosti. Před těmito falešnými soudci, kteří mají zkažené srdce, vydávají falešné rozsudky, utiskují nevinné a propouštějí zločince, stanul Ježíš, pravý učitel Zákona.“

„Ježíš je málomluvný. Říká: »Kdo z vás je bez hříchu, ať po ní hodí kamenem první«. A hříšníci říká: »Neodsuzuji tě. Nehřeš už«. Toto je plnost Zákona, která chybí učitelům Zákona a farizeům, kteří svoje smýšlení zkazili vymyšlením dalších a dalších zákonů, aniž by dali prostor milosrdenství. Ježíš je naplněním Zákona a soudí milosrdně.“

Po osvobození nevinné ženy se zkaženým soudcům, jejichž srdce, jak říká prorok Daniel, »převrátila vášeň«, dostalo toho, čím vyhrožovali Zuzaně: byli zabiti. „Jak ale posuzují lidé naše neřesti?“ – tázal se překvapivě papež František.

„My také ve svém srdci soudíme druhé... Jsme zkažení? Nebo ještě ne? Zastavte se, zastavme se. Hledíme na Ježíše, který vždycky soudí milosrdně: »Ani já tě neodsuzuji. Jdi a od nynějška už nehřeš.«“

Kázání z Domu sv. Marty

4.4.2017

O dialogu s mystériem Kristova kříže

Vatikán. Nemít kříž jen jako symbol příslušnosti či rozpoznávací znamení, nýbrž vidět v něm Boha, který na sebe vzal hřích, aby nás spasil – vybízel papež v kázání při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Tříkrát říká Ježíš v dnešním evangeliu (Jan 8,21-30) farizeům, že »zemřou ve svých hříších«, protože uzamkli svoje srdce a nerozuměli tajemství, které představuje Pán. „Zemřít ve svém hříchu je věc nepěkná,“ konstatoval papež František.

V dialogu s nimi pak Ježíš poznamenává: »Až povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že jsem to já a že sám od sebe nic nekonám«. Ježíš těmito slovy odkazuje na událost, kterou podává dnešní první čtení z knihy Numeri (Nm 21,4b-9). »Lidé mluvili proti Bohu a Mojžíšovi«, protože je omrzelo být stále na cestě. Hospodin tedy poslal jedovaté hady, jejichž uštknutí působilo lidem smrt. Proto uznali svůj hřích a prosili Mojžíše, aby jim svojí modlitbou zjednal pomoc. Hospodin tedy přikázal Mojžíšovi zhotovit měděného hada a vztyčit jej na kůl, aby každý uštknutý, který se na měděného hada podívá, byl uzdraven. Tento had – komentoval papež František – je „symbolem ďábla, otce lži, otce hříchu, toho, který svedl lidstvo ke hříchu. A Ježíš prohlašuje: »Až já budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě« (Jan 12,32) – toto je mystérium kříže, dodal papež. Měděný had uzdravoval, ale označoval dvojí: jednak hřích učiněný hadem, hadův svod a lstivost hada, a jednak byl předznamenáním Kristova kříže, tedy proctvím,“ připojil.

„Ježíš – jak říká svatý Pavel – se tedy »stal hříchem«, vzal na sebe veškerou špínu lidstva a nechal se vyzdvihnout, aby jej veškerý lid raněný hříchem uviděl. A kdo nerozpozná v tomto vyvýšeném člověku moc Boha, který se stal hříchem, aby nás uzdravil, zemře ve svém hříchu.

„Spása přichází pouze z kříže, avšak z toho kříže, na kterém je Bůh, jenž se stal člověkem. Spása není v ideách, spása není v dobré vůli, v ochotě být dobrým... Ne. Jediná spása je v ukřižovaném Kristu, protože pouze On jak předpovídal měděný had byl schopen přijmout veškerý jed hříchu a uzdravit nás tam. Čím je však kříž pro nás? Ano, je to znamení křesťanů, symbol křesťanů. Děláme znamení kříže, ale ne vždycky dobře, někdy jen tak ledabyle... protože se nám nedostává víry v kříž. Pro někoho je kříž znaméním příslušnosti. Myslí si: »Nosím kříž, abych dal najevo, že jsem křesťan«. To je v

pořádku, ale není to jenom označení příslušnosti k nějakému týmu, nýbrž památka Toho, kdo se stal hříchem.“

Jiní nosí kříž jako ozdobu, někteří spolu s drahokamy, aby se ukázali, pokračoval papež.

„Bůh řekl Mojžíšovi: »Kdo se na hada podívá, bude uzdraven«. Ježíš říká svým nepřátelům: »Až povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte«. Kdo se na kříž nedívá takto, tedy s vírou, zemře ve svých hříších, nedostane se mu spásy.“

Církev proto každému nabízí, aby vstoupil do dialogu s křížem – řekl dále Petrův nástupce.

„Dnes nám církev nabízí dialog s tímto mystériem kříže, s tímto Bohem, který se stal hříchem, z lásky ke mně. A každý z nás může říci: »z lásky ke mně«. A můžeme se zamyslet nad tím, za co považují kříž. Za památku? **A když dělám znamení kříže, jsem si vědom, co dělám?** Za co považují kříž? Za pouhý symbol náboženské příslušnosti? Jak s ním zacházím? Jako s ozdobou? Jako s klenotem ze zlata a drahých kamenů? Naučil jsem se jej nosit na ramenu, kde působí bolest? **Každý z nás se dnes podívejme na Ukřižovaného, podívejme se na tohoto Boha, který se stal hříchem, abychom my nezemřeli ve svých hříších, a odpovězme si na otázky, jež jsem naznačil.**“

Kázání z Domu sv. Marty

6.4.2017

Objevit, že jsme součástí dějin spásy

Vatikan. Bůh je vždycky věrný svojí smlouvě. Je věrný Abrahámovi i spáse slíbené v Ježíši – kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Vybízal přítom, **aby se každý pozastavil nad vlastním životním příběhem a objevoval v něm Boží lásku.**

První liturgické čtení z knihy Geneze (17,3-9) podává, jak Hospodin uzavírá smlouvu s Abrahámem, kterého potom v Janově evangeliu (8,51-59) nazývají otcem Ježíš i farizeové. „On totiž dal zrod lidu, kterým je dnes církev – poznamenal papež. Abrahám se spolehnul a poslechl, když byl povolán vydat se do jiné země, která byla přislíbena Jemu i Jeho potomstvu do věčného vlastnictví. Byl to muž víry a naděje, který uvěřil, když mu bylo řečeno, že se stane otcem, ačkoli mu bylo sto let a jeho manželka byla neplodná. Věřil proti vší naději.

Abrahám by mohl být označen za snílka, podotkl dále papež. Měl něco ze snílka, totiž sen naděje, nebyl však bláznem.

„Byl zkoušen, když dostal syna a byl potom vyzván, aby jej jako dospívajícího podal v oběť. Uposlechl a šel proti vší naději. Toto je náš otec Abrahám, který jde stále vpřed. Ježíš říká, že Abrahám spatřil Jeho den, tedy viděl Ježíše a zajásal (srov. Jan 8,56). Ano, uviděl příslib a měl radost, když zahlédl splnění této smlouvy, radost, že Bůh neklamal, protože Hospodin – jak jsme recitovali v dnešním mezizpěvu (Žl 105) – pamatuje věčně na svoji smlouvu.“

Tento responsoriální žalm vybízí k upamatování se na Boží divy. Pro nás potomky Abraháma - pokračoval papež – to znamená přemýšlet o našem otci, který je už na věčnosti, a připomínat si tatínkova dobrodiní, jeho velikost. Abrahám plnil smlouvu tím, že vždycky uposlechnul, Bůh plnil smlouvu tím, že Abraháma učinil »otcem mnohých národů«. Hospodin mu říká: »Už se nebudeš jmenovat Abram, ale tvé jméno bude Abrahám«. A Abrahám uvěřil. V jednom dalším dialogu knihy Geneze mu Bůh říká, že jeho potomstvo bude početné jako nebeské hvězdy a písek na mořském břehu (srov. Gn 22,17). **Každý z nás dnes může říci: Jsem jednou z oněch hvězd, jsem jedním zrnkem onoho písku.**“

Mezi Abrahámem a námi jsou další dějiny – řekl dále papež. Nebeský Otec a Ježíš, který říká farizeům, že Abrahám zajásal, když uviděl jeho den. Toto je velké poselství a církev nás dnes vybízí, abychom se zastavili a pohlédli na svoje kořeny, na svého otce, který z nás učinil lid, nebe plné hvězd a pláž plnou zrnkem písku.“

„Pohlédněme na tyto dějiny. Nejsem sám, jsem lid. Jdeme společně. *Církev je lid, avšak vysněný Bohem, lid, kterému dal na zemi otce, jenž byl poslušný, a bratra, který dal svůj život za nás, aby z nás učinil lid. Takto se můžeme dívat na Otce a děkovat, hledět na Ježíše a děkovat, vidět Abraháma a nás, kteří jsme součástí tohoto putování.*“

Papež potom vybídnul, abychom si dnes udělali „vzpomínkový den, protože součástí těchto velkolepých dějin, tohoto Božího a Ježíšova rámce je malý životní příběh každého z nás.“

„Udělejte si dnes pět, deset minut, sedněte si a přemýšlejte o svých dějinách, požehnání i bídě, o všem, o milostech i hříších, o všem. A pozorujte tam věrnost Boha, který zůstal věrným svojí smlouvě a příslibu, který dal Abrahámovi, zůstal věrným spáse, kterou slíbil ve svém Synu Ježíši. Jsem si jist, že uprostřed možná nehezkých věcí – protože je ve svém životě všichni máme – objevíme krásu Boží lásky, krásu Jeho milosrdenství, krásu naděje. A jsem si jist, že všichni budeme naplnění radostí..“

7.4.2017

Arcibiskup Hoser: Největším zázrakem Medjugorje je individuální zpověď

Medjugorje. Arcibiskup Hoser: Největším zázrakem Medjugorje je individuální zpověď Medjugorje. Lidé v Medjugorje otvírají srdce Bohu a přicházejí ke pramenům víry. Jakkoli je tam přivádí mariánská zbožnost, je to zároveň místo skutečně kristocentrického kultu. Arcibiskup Henryk Hoser o tom mluvil během setkání na závěr svého týdenního pobytu na tomto poutním místě v Bosně Hercegovině.

Jako osobní vyslanec papeže Františka se seznamoval s různými formami pastorační práce na tomto místě, vydal se na pěší pouť na Horu zjevení, setkal se s vizionáři a odsloužil mši svatou pro poutníky. Zdůraznil při ní, že největším „zázrakem“ Medjugorje je individuální zpověď, která je svátostí milosrdenství a zmrtvýchvstání.

„V dnešním velmi nepokojném světě se Medjugorje stává světlem a poselstvím pokoje,“ řekl papežský vizitátor během setkání s novináři. Poukázal na to, že každý rok přichází na toto místo 2,5 milionu lidí a od roku 1986, kdy se začaly vést statistiky, přistoupilo k přijímání více než 37 milionů poutníků. „Lidé na tomto místě zakoušejí přítomnost posvátna a otevírají se Bohu života,“ řekl arcibiskup Hoser. Jako nejdůležitější pastorační prvky jmenoval eucharistii, jež je v centru veškeré činnosti, hlásání Božího slova, adoraci Nejsvětější svátosti, růženec a individuální zpověď. „Jsou to věci, na které se ve Staré Evropě stále více zapomíná,“ poznamenal papežský vyslanec s tím, že díky nim poutníci přicházející do Medjugorje objevují význam vnitřního života a vztahu s Bohem. Připomněl zároveň „plodnost“ tohoto místa, která se odráží ve více 600 povoláních ke kněžskému a řeholnímu životu. Arcibiskup Hoser zdůraznil, že tam lze nepochybně mluvit o efektivní nové evangelizaci.

Papežský vyslanec opět zdůraznil, že jeho úkolem bylo prozkoumat pastorační situaci v Medjugorje, a nikoli vyjadřovat se k pravdivosti mariánských zjevení. Vybídl v této věci k trpělivosti a zdůraznil, že čím složitější je problém, tím více času církev potřebuje, aby podala definitivní odpověď. Poukázal mimo jiné na to, že za posledních 36 let bylo napočítáno více než 40 tisíc osobních zjevení. To je velice vysoké číslo, tím spíše, že se nepojí s jediným místem, jak tomu bylo například v Lurdech, nýbrž – jak to charakterizoval arcibiskup Hoser – „přesouvá se za vizionáři“. Dodal zároveň, že s důvěrou očekává výsledky práce komise Svätého stolce pro přezkoumání zjevení v Medjugorje a konečné papežovo rozhodnutí. Zdůraznil také význam titulu, jakým je poctěna P. Maria na tomto místě. „V situaci fragmentarizované třetí světové války se P. Maria Královna míru stává světlem pro současný svět pohroužený v temnotách,“ řekl papežský vizitátor v závěru svého pobytu v Medjugorje.

Papežský kazatel: Protestanté a katolíci nemají setrvat ve vězení minulosti

Vatikán. Jak učinit z pětistého výročí protestantské reformace příležitost k milosti a smíření pro celou církev?, tázal se v pátém postním kázání pro papeže Františka a římskou kurii **o. Raniero Cantalamessa, OFMCap.** Nejvhodnějším způsobem bude vzhled do dějin a současného stavu debaty o zásadní otázce ospravedlnění hříšníka prostřednictvím víry, která se odvíjí od třetí kapitoly listu Římanům (*Řím 3,21-28*). Jak je možné, že se její učení o nezaslouženém ospravedlnění z Boží milosti stalo jablkem sváru, které dodnes běžně rozděluje katolické a protestantské věřící?, ptal se papežský kazatel. Na vysvětlenou je nutné se vrátit k Lutherově prožitku z let 1511 či 1512 v augustiniánském klášteře ve Wittenbergu:

"Luthera až k zoufalství a zášti vůči Bohu soužila skutečnost, že navzdory dodržování náboženských a kajících předpisů nedokázal vnímat Boží přijetí a pokoj. Náhle mu na mysl přišla slova z první kapitoly listu Římanům: Spravedlivý bude žít z víry (1,17). Pocítil osvobození a když o tomto prožitku vyprávěl krátce před smrtí, popsal ji jako otevření dveří do ráje. (...) Je důležité povšimnout si historického sledu faktů, podle kterého tvrzení o ospravedlnění na základě víry, a nikoli skutků, není výsledkem polemiky s tehdejší církví, nýbrž její příčinou."

Co však na tomto přístupu bylo tak revolučního, když sv. Augustin obdobně vysvětloval pojem „Boží spravedlnosti“ již několik staletí před Lutherem a stejně tak apoštolova slova komentovali další církevní otcové a učitelé, zamýšlel se o. Cantalamessa. Tridentský koncil, svolaný v reakci na reformaci, bez obtíží potvrdil primát víry a milosti, přestože (stejně jako celá jedna větev reformace v čele s Kalvínem) považuje za důležité skutky a dodržování zákona, nezbytné v kontextu celého procesu spásy, podle Pavlovy formulace o „víře, která se projevuje láskou“ (*Gal 5,6*)

"Revoluce však nepropukají kvůli idejím anebo abstraktním teoriím, nýbrž vlivem konkrétních dějinných situací a tehdejší situace církve toto přesvědčení již dlouhý čas nezrcadlila. Život, katecheze, křesťanská zbožnost, duchovní vedení, nemluvě pak o lidovém kazatelství, jako by tvrdily pravý opak – tedy že cenu mají skutky a lidské úsilí. Navíc za „dobré skutky“ se většinou nepovažovaly ty, které Ježíš vyjmenovává v 25. kapitole Matoušova evangelia, nýbrž spíše pouti, obětování votivních svící, novény, dary církvi a – jako odměna za to všechno – odpustky."

Tento jev však má dávné kořeny a vyskytuje se v celém křesťanství, nikoli pouze v jeho západní větvi – jakmile se totiž křesťanství stalo státním náboženstvím, víra byla spontánně vstřebávána skrze rodinu, školu a společnost. Nebylo tolik důležité vyžadovat osobní rozhodnutí pro víru, jako spíše naléhat na její praktické – a tudíž mravní – nároky. Povinnost předcházela daru. U lidí, kteří si po Lutherovi (a později Kalvínovi a Zwinglim) zvolili nauku o výlučném ospravedlnění z víry za životní smysl, proto došlo k nepochybnému zlepšení kvality křesťanského života, poukázal papežský kazatel. **Navenek se však tato teze projevila rozkolem nejenom mezi katolictvím a protestantismem, nýbrž také mezi křesťanstvím a judaismem.** Zatímco podle některých názorů katolictví pokračovalo v židovském legalismu a ritualismu, protestantismus měl přinášet křesťanskou novost. Autenticita evangelia se pak posuzovala podle odlišnosti od dobového židovského kontextu.

"Pokud právě toto nebylo hlavní příčinou tragického vyústění v antisemitismus, je jisté, že spolu s obviněním z bohovraždy jej to silně podpořilo a poskytlo mu tiché náboženské schválení."

Od 70. let minulého století nicméně nastává radikální zlom v tomto odvětví biblických studií, pokračoval o. Cantalamessa, známý jako „třetí cesta bádání o historickém Ježíši“ (prvními dvěma cestami byl liberalismus 19. století a studie Rudolfa Bultmanna a následovníků). Podle

tohoto nového pohledu se křesťanství utvořilo v rámci židovství, čímž se opětovně dospívá ke kontinuitě zjevení a zařazení Ježíše do linie biblických proroků, někdy však do té míry, že se zcela rozplývá v židovském světě. „Byla sice obnovena kontinuita, ale vytratila se novost“, řekl doslova italský kapucín. Přestože nové historické bádání se vykávalo studii podstatně vyšší úrovně (kupříkladu Jamese D.G.Dunna), vnímání Ježíše jako „jednoho ze židovských proroků“, „putujícího charismatika“ či „židovského středomořského rolníka“ nejvíce ovlivnilo veřejné mínění. S cílem nastolení seriózního dialogu mezi židovstvím a křesťanstvím upozornil na iluzornost takového pojetí až americký rabín Jacob Neusner, známý z knihy Benedikta XVI. o Ježíši Nazaretském. Nová historická pojednání nejvíce křivdí Apoštolovi národů, upřesnil papežský kazatel. **Nauka o ospravedlnění skrze víru totiž není Pavlovým vynálezem, nýbrž ústředním poselstvím Kristova evangelia.**

*"Obrátte se a věřte evangeliu nejsou dva různé a po sobě následující kroky, nýbrž jeden čin – obraťte se, tedy věřte, obraťte se vírou. **Obrátit se neznamena ani tolik doznání chyb a pokání, jako spíše povšimnutí si toho, co je zde nové, nový styl myšlení.**"*

Tento výklad dokládají četné evangelní údaje – kupříkladu Ježíšova výzva, abychom se znovu stali dětmi, a tak vešli do Božího království. **Dítě může jenom přijímat a pokud po rodičích něco žádá, nečiní tak kvůli svým zásluhám, nýbrž protože ví, že je milováno**, vysvětlil papežský kazatel. Ježíš i Pavel se dotýkají žitého života a srdcí, zatímco badatelé se zabývají knihami a psanými svědectvími.

"To, co se stalo v časech protestantské reformace, nám pomůže pochopit situaci v době Ježíšově i Pavlově. Pokud se zaměříme na učení dobových teologických škol, nikdy nepopřena dávná tvrzení, úctu ke spisům sv. Augustina, či pouze na „Následování Krista“, které bylo denní četbou zbožných duší, najdeme nádhernou nauku o milosti a nebudeme chápat, proti komu Luther vystupoval. Při pohledu na křesťanský život té doby se ale výsledek bude značně lišit."

Jak tedy dnes kázat o nauce o ospravedlnění z víry?, tázal se v závěru o. Cantalamessa. Důležité je nesetrvat uvěznění v minulosti, nýbrž uskutečnit kvalitativní krok kupředu:

"To, že jsme byli zdarma ospravedlnění prostřednictvím víry v Krista, by dnes celá církev měla hlásat s mnohem větší silou, než kdykoli dřív. Nikoli však v protikladu vůči „skutkům“, o kterých mluví Nový Zákon, nýbrž v kontrastu vůči nárokům, vznášeným postmoderním člověkem, který chce spasit sám sebe pomocí své vědy, technologie, či improvizovaných a uklidňujících spiritualit. Právě těmto skutkům moderní člověk důvěřuje. Jsem přesvědčen, že kdyby dnes Luther opětovně žil, kázal by o ospravedlnění z víry právě tímto způsobem."

Nesmíme zapomínat na ústřední bod Pavlova poselství – tedy skutečnost, že **jsme ospravedlnění nikoli skrze víru, nýbrž skrze víru v Krista; nikoli skrze milost, nýbrž Kristovou milostí.** Jádrem poselství je tedy Kristus, který předchází milosti i víře. Církev dnes stojí a padá na jeho osobě – nikoli na článku víry, anebo nauce, zakončil o. Raniero Cantalamessa poslední postní kázání pro papeže a římskou kurii.